

LIJST VAN LEPIDOPTERA UIT DE ANTWERPSE OMGEVING

ADDENDUM 13

Familie : Lycaenidae

Thecla betulae L.

Bonheiden (bij Mechelen), midden augustus, 1 ex., 1976.
(leg. D. van den Abbeele).

Dit is m.i. de eerste waarneming van deze soort in de provincie Antwerpen. Ze is vooral verspreid in de Kalkstreek. De vlinder komt ook hier en daar voor in Midden-België. In Noord-Brabant (Nederland) is de vlinder op een tiental vindplaatsen gevangen (cat. Lempke).

Familie : Noctuidae

Subfamilie : Amphipyrinae

Amphipyra berbera Rungs

Brasschaat, 28 juli 1976, 1 ♂ (leg. M. Claes).

Deze zeer merkwaardige vangst is te danken aan ons trouw lid Marcel Claes, tevens een doorwinterd vogelringer, verbonden aan het ornithologisch station te Brasschaat.

Bij de jaarlijkse schoonmaak van de nestkastjes - in de herfst - vindt hij regelmatig tientallen exemplaren van het genus Amphipyra (nooit een andere vlinder!), die daar een toevluchtsoord schijnen te zoeken. Wel zeer eigenaardig omdat de soort als ei overwintert!

De vinder, die de vlinders steeds voor Amphipyra pyramidea aanzag, verwijderde ze telkens uit de kastjes zonder er verder aandacht aan te schenken. Totdat hij er dit jaar, bij het zien van een mooi, fris exemplaar, aan dacht het toch maar eens mee te nemen voor zijn verzameling. Bij het tonen van bedoeld exemplaar in de vereniging kregen enkele leden het vermoeden dat het hier Amphipyra berbera betrof.

De grotere, meer ovale ringvlek, het iets smallere middenveld, de tint der achtervleugels met de duidelijk grauwe getekende aders enz., kortom, alles "klopte"! Voor alle zekerheid werd door W. De Prins een genitaalpreparaat gemaakt en daarmee werd de determinatie bevestigd.

Tot voor kort werd de soort verward met A. pyramidea. In 1949 werd de soort voor het eerst beschreven als ondersoort van A. pyramidea door Rungs, en dit naar exemplaren uit Marokko. Svensson erkende in 1967 de vlinder als een afzonderlijke soort, o.a. op grond van de genitalia.

A. berbera Rungs is bekend van Noord-Afrika, Sardinië en een groot deel van Europa. De exemplaren van Engeland en het vasteland van Europa zijn kleiner en vager gekleurd dan die van het nominale noordafrikaanse ras en behoren tot subspecies svenssoni Fletcher. Voor een verdere studie zie Dufay (Alexanor 1970, p. 311 e.v.) en Lempke (Ent. Ber. Amst. 30, 1970, p. 184 e.v.).

De soort werd als nieuw voor de Belgische fauna ontdekt door A. Legrain, die te Argenteau (provincie Luik) op 3 augustus 1966 een wijfje en op 3 augustus 1970 een mannetje heeft gevangen (Lambillionea 70, 1971, p. 86).

A. Legrain onderzocht verscheidene Belgische verzamelingen maar vond geen enkel ander exemplaar van A. berbera. De soort is dus zeker zeldzamer dan A. pyramidea. In Nederland is de vlinder waargenomen in Friesland, Gelderland, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland en Limburg. Van de provincie Noord-Brabant is mij geen vindplaats bekend.

Photodes fluxa Haw.

Zwijndrecht, 25 juni 1976 en 5 juli 1976, telkens 1 ex. op licht. (leg. B. Maes).

Van deze soort die in België en Nederland vooral bekend is van het duingebied, werd het eerst bekend Belgisch exemplaar te De Panne gevangen (cat. Lambillion - Derenne en cat. Lhomme). Fouassin vond de soort tussen 1950 en 1960 niet zeldzaam aan de kust (Lambillionea 61, p. 68). Van het binnenland zijn enkele vangsten bekend : Zutendaal (Legrain 1966 in Lambillionea 66, p. 51) en de omgeving van Charleroi (1 ♂ en 1 ♀, 1970, Lambillionea 72, p. 41). De rups leeft op Calamagrostis epigeios.

Chilodes maritima Tauscher

Zwijndrecht, 20 augustus 1976, 1 ♂ en 23 augustus 1976, 1♀ beide op licht. (leg. B. Maes).

Deze soort is tot nu toe gevonden te Virton (cat. Lambillion-Derenne, Supplement 1933), daarna te Sclessin (Vignoul, juni 1936, Lambillionea 51, p. 58). Verder zijn enkele vangsten bekend uit de Kalkstreek : Petit-Han (1952) en te Han-sur-Lesse (1954) en ook uit Limburg : Zutendaal en Diepenbeek (Legrain, 1966). De rups leeft op riet.

Familie : Geometridae

Subfamilie : Larentiinae

Thera variata D. & S.

Westerlo, 4 oktober 1976, 1 ex. op licht. (leg. F. Turelinckx).

Het betreft hier m.i. de eerste ontegensprekelijke waarneming van deze meermaals met T. obeliscata verwisselde soort in de provincie Antwerpen. Waar cat. Lambillion-Derrenne en cat. Lhomme gewagen van "Partout, surtout en Campine", moet laatstgenoemde soort bedoeld zijn. Vroeger werd T. obeliscata immers beschouwd als een vorm van T. variata. Cat. Lempke geeft vier vindplaatsen in de provincie Noord-Brabant. De rups leeft voornamelijk op spar (Epicea excelsa).

Eupithecia millefoliata Rössler

Zoersel, 13 juli 1976, 1 ♀ (leg. K. Janssens).

Dank zij W. De Prins, die ook deze determinatie met een genitaalpreparaat bevestigde, krijgt dit dikwijls verwaarloosde genus wat meer aandacht bij de lepidopterologen van de Vereniging voor Entomologie.

Van deze spanner zijn in België maar enkele vindplaatsen bekend in het oosten en zuiden van het land : Namen, Dinant (cat. Lambillion), Marche, Torgny (cat. Lambillion-Derrenne, Supplement).

Sinds de eerste Nederlandse vangst in 1950 (Limburg) is de vlinder enkele malen waargenomen in de duinen en in Noord-Brabant (twee vindplaatsen in deze provincie). In Duitsland is de soort zeldzaam tot zeer zeldzaam! De rups leeft in bloemen van Achilea millefolium (duizendblad).

Subfamilie : Boarmiinae

Peribatodes secundaria D. & S.

Westerlo, midden oktober 1976, 2 ♂ en 1 ♀ (op licht). (leg. F. Turelinckx).

Het is de eerste waarneming van deze spanner in de Antwerpse Kempen, te danken aan de regelmatige lichtvangsten van ons lid F. Turelinckx.

P. secundaria is vooral bekend van het Maasbekken. Het betreft hier een vlinder die sedert enkele tientallen jaren zijn areaal merkkelijk heeft uitgebreid. In Nederland werd het eerste exemplaar gevangen in 1914. Lempke geeft in zijn catalogus (1953) drie vindplaatsen voor Noord-Brabant. Het supplement (1970) kan daar twaalf vindplaatsen aan toevoegen! In heel Nederland zijn nu ruim 100 vindplaatsen bekend.

Ook in het noordduitse vlieggebied heeft de soort zich de laatste jaren uitgebreid. De rups leeft vooral op spar (Picea excelsa) en ook op jeneverbes.

A. Janssen